

Anteckningar referensgrupp skolbibliotek

Tredje mötet 21 april 2016 på MTM

Närvarande

Heléne Peiper, Västbergskolan, Stockholm
Lena Moser, Gärdesskolan, Stockholm
Cecilia Persdotter, Malmsättsskolan, Linköping
Maria Samuelsson, Värgårdsskolan, Kisa
Sara Gagge, Polhemsskolan, Gävle
Elin Lucassi, KB
Helena Nordqvist, MTM, Användarservice (ordförande)
Victoria Enbäck, MTM, Kommunikation, (sekreterare)
Pia Hasselrot, MTM, Användarservice
Ingrid Källström, MTM, Användarservice

Frånvarande

Anna-Lena Hedman, Maria skolområde, Umeå
Zahra Safaie, Mediapoolen Västra Götaland, Borås
Erik Rågvik – MTM, Kommunikation
Helena Kettner Rudberg – MTM, Användarservice (tjänstledig)

1. Presentationsrunda
2. Föregående mötesprotokoll
 - Vid förra mötet ställdes frågan om LL-förlaget har planer på att tillgängliggöra sina böcker via ElibU. I nuläget finns inga planer på det.
 - När vi förra gången pratade omHandledning för skolbibliotek,
<http://www.legimus.se/Gemensamt/Dokument/Dokument/f5a7ac44-5ac6-4fb9-ace4-5dabd4378d48.pdf>, kom frågan upp om MTM bör rekommendera en lägsta ålder för eleverna att ha Egen nedladdning. Helena har tagit upp frågan i barn- och ungdomsgruppen och i skol- och utbildningsgruppen på MTM. I nuläget går MTM inte ut med gå ut med en åldersrekommendation. Barn är olika och det är individuellt när ett barn kan klara att ha ett eget konto till Legimus. Även om de inte har ett eget konto så kan de få tillgång till talböcker via biblioteket.
 - Nu har barnsidan på legimus.se fått nytt innehåll. Här finns nu artiklar, boktips och topplistor. Här kan barnen vara aktiva och till exempel skapa egna topplistor.
3. Talböcker i skolan – stöd eller stigma. Underlag för samtalet är uppsatsen med samma namn av Anja Sahlstedt.

Slutsatser som dras i uppsatsen är att talböcker läses mer på fritiden än i skolan. Eleverna såg användningen av talböcker som att lyssna, medan man i skolan läser.

Vi diskuterade begreppet att *läsa* en talbok. Frågan ställdes om det inte vore enklare att ändra synen på att lyssna än att försöka ändra hur vi använder ett begrepp.

Flera i gruppen menar att det finnas barn som undviker talböcker eftersom de vill smälta in i klassen.

Läsningen handlar om läsförståelse snarare än avkodning, något som inte alltid är självklart på skolorna. Eleverna behöver förstå att det inte handlar om lathet eller fusk när en elev får läsa talböcker, utan att det är en förutsättning för att alla ska kunna nå sina mål. Föräldrarna är också viktiga! Om de tycker att det är fusk så sprider det sig. Om det känns besvärligt för eleven att läsa talböcker i skolan kan det vara kopplat till hur många datorer och mobiler som används. Eleverna vill ju gärna läsa talböcker på mobilen och då kan ett mobilförbud påverka negativt.

Det kan också finnas ett omvänt problem när elever som inte har läsnedsättning vill ha Legimusappen, det kan bli avundsjuka.

Det är bra att ha uppföljande samtal med eleverna när de fått Egen nedladdning, för att kolla hur det går. Att samla eleverna i grupp kan stärka dem. Om skolan har Inläsningstjänst kan man låta alla elever i klassen arbeta med de skönlitterära ljudböcker som finns där.

Det beror mycket på lärarnas inställning hur det fungerar i skolan. Talböcker och inlästa läromedel är dock inte lösningen för alla elever, det gäller att hitta rätt sak för varje barn.

Flera i gruppen menar att lärarna kan tycka att det är svårt med tekniken, även fast appen Legimus har gjort det lättare. En kurs för lärarna vore bra men det är svårt att få deras tid till det. Att arrangera en kväll med t ex en föreläsning för föräldrar och personal om dyslexi kan vara bra. På skolan kan man också skapa ett talboksteam där olika personalgrupper samarbetar kring elever med läsnedsättning.

I läroplanens kunskapskrav står det att eleven ska kunna läsa med flyt. Hur ska man tolka det när det gäller talböcker?

Gruppen ser gärna att MTM arbetar mer med information riktad till lärarna, gärna som film.

4. Bordlagda frågor

a) Bör MTM producera läromedel som talbok för grundskola och gymnasium?

Idag har MTM inte uppdrag att läsa in läromedel för grundskola, gymnasium, Komvux med flera vuxenutbildningar. Däremot läser MTM in obligatorisk kurslitteratur till studenter med läsnedsättning som går på högskola eller universitet.

Gruppen förde fram både för- och nackdelar.

Fördelar:

- Den stora kostnaden skulle lyftas från skolan och det skulle bli lättare att få lärare och skolledare med på att förse eleverna med inlästa läromedel.
- Kanske yngre elever skulle kunna använda tidigare istället för att när man väl kommer till gymnasiet/högskolan – då får man tillgång till allt.
- Förlagen producerar alltför digitala inlästa läromedel. Problemet är att förlagen har olika lösningar. Det blir problem för eleven med olika licenser som går ut, olika webbbläsare, olika versioner och olika lösenord. Därför vore det nog ändå bra om MTM skulle ha inlästa läromedel för dem med läsnedsättning, så kan man använda de andra lösningarna för de andra.

Nackdelar:

- De elever som inte har läsnedsättning, men som ändå använder inlästa läroböcker drar med sig andra elever att lyssna på läromedel som ljudbok via Inläsningstjänst.

Det blir mer accepterat för elever med läsnedsättning att använda inlästa läromedel.

- Om läromedlen produceras som talböcker får inte de som har svenska som andraspråk automatiskt tillgång till de inlästa läromedlen. Den gruppen har behov av inlästa läromedel.

b) Hur kan man locka till läsning på andra sätt än med bokprat?

Vi pratade om olika möjligheter:

- Arbeta med film, till exempel att filmade boktips kan användas vid redovisningar.
- Arbeta med boktips på bloggar, både som bibliotekarie och som elev.
- Att lyssna på ett boktips kan locka till läsning, till exempel via Bokpuffen, <http://www.bokpuffen.se/>
- En skön läsfåtölj på biblioteket kan locka till läsning, till exempel en Lunafåtölj med en integrerad ljudbok.
- Författarbesök är inspirerande.

5. Rutiner vid introduktionssamtal

MTM har kontaktats av ett högskolebibliotek där man har upplevt obehagliga situationer vid förmedling av användarkonton då studenter som inte hade läsnedsättning krävde att få tillgång till den inlästa kurslitteraturen som finns på Legimus. Frågan togs upp i referensgruppen för högskola där man inte kände igen det här. Frågan väckte ändå tankar hos MTM då det är viktigt att paragraf 17 respekteras. Hur är det på skolbiblioteken, upplever ni missbruk eller att det kan bli jobbiga situationer vid förmedling av talböcker?

Enligt referensgruppen går man på skolbiblioteket via specialpedagogen, då vet man att endast talboksberättigade elever får tillgång till Legimus. På skolorna har man oftast stor kännedom om eleverna.

Det framfördes att det vore bra om MTM kan översätta avtalet till flera språk – så att de som inte har svenska som modersmål har lättare att förstå varför det är som det är. Gärna också förklara på andra språk vad vi menar med läsnedsättning.

6. Nytt och på gång

a) Kartläggning av skolbibliotekens förutsättningar och behov

För att bättre kunna arbeta med information och stöd till skolbiblioteken behöver MTM kunskap om dess förutsättningar och behov. Därför kommer en enkätundersökning riktad till de som är registrerade vid skolbiblioteken genomföras under hösten. Vi är intresserade att få kännedom hur det ser ut på skolbiblioteken och vad de behöver stöd med.

Från gruppen framfördes att det vore bra med frågor om bibliotekens bemanning, hur man arbetar med introduktion och registrering, vilket stöd man önskar sig med mera. Innan enkäten skickas ut erbjuder sig medlemmarna i referensgruppen att testa den och tycka till om innehållet.

b) Ny referensgrupp för lärare

En referensgrupp för lärare är under uppbyggnad. MTM söker nu lärare som arbetar med tillgängliga medier (lättlästa böcker, talböcker, taltidningar eller punktskrift) som skulle vilja vara med i gruppen.

7. Legimus

a) Utlån av talböcker via skolbibliotekets utlåningssystem. Hur och varför.

När skolbiblioteket har laddat ner en talbok så ska den lånas ut på en fysisk bärare via skolbibliotekets utlåningssystem. Talboken ska lånas ut på samma sätt som bibliotekets andra böcker, så att man i efterhand kan ta fram statistik. MTM känner till att det här inte är så enkelt, på många håll ligger problemet i att man inte har poster i katalogen att knyta exemplet till. Deltagarna berättar om att det här kan vara problematiskt att få till.

b) Vad händer när eleven blir 18 år?

I systemet blir de automatiskt vuxna när de fyller 18 år. Om de loggar in på webben så måste de då godkänna avtalet igen.

Det finns planer på att man en gång om året ska få ett pop-up fönster med uppmaning att kontrollera om användaruppgifterna stämmer, till exempel om man fortfarande tillhör samma bibliotek.

c) Tillfälliga konton

Är det en god idé att ha tidsinställt konto som upphör när eleven slutar? Nej, eleven ska kunna behålla det även efter det att man slutat på skolan. Då behöver kontot flyttas till ett annat bibliotek, nästa skolbibliotek eller folkbiblioteket.

8. Övriga frågor

a) Referensgruppsmötet

Kan vi förbättra referensgruppsmötena? Förslag kom att vi kan bjuda in olika personer som kan berätta mer om MTM:S verksamhet, till exempel om urvalsprocessen vid inläsningsförslag eller om aktuell forskning.

b) Lämna inläsningsförslag i förväg, fråga från MTM:s urvalsenhet

Kan skolbiblioteken höra med lärarna ett par månader i förväg om det är några särskilda skönlitterära titlar som kommer att läsas gemensamt i klasserna. På det viset skulle MTM ha möjlighet att producera talbok och punktskrift av titlarna så att de finns klara när klassen ska läsa. Tror referensgruppen att idén fungerar?

Problemet, som deltagarna uttryckte, är att lärarna inte har så lång framförhållning och att de ofta ändrar sig. I alla fall kontaktar de skolbiblioteket i ett sent skede. Idén i sig är bra, men den fungerar nog inte i praktiken.

9. Nästa möte

Tid för nästa möte, i oktober, skickas ut innan skolavslutningen.